

Vanliga frågor och svar om dikningsföretag

Nedan hittar du svar på de vanligaste frågor kring dikningsföretag.

1. Jag ingår tydligen i ett dikningsföretag. Vad betyder detta?

Dikningsföretag är - liksom torrlägnings-, vattenavlednings-, sjösänkings- och invallningsföretag - s.k. markavvattningsföretag. De kallas alla vanligen för enkelhetens skull dikningsföretag, bl a i dessa texter. Ett dikningsföretag är en samfällighet som bildades för att förbättra markavvattningen och vattenavledningen, oftast för att vinna ny odlingsmark.

2. Vilka övriga fastigheter ingår i dikningsföretaget?

De fastigheter som ansågs få nytta (båtnad) av företaget ingår. Nyttan beräknades oftast med utgångspunkt från den ökning av markens ekonomiska produktionsförmåga som uppkom genom markavvattningen.

3. Vad menas med båtnadsområde?

I allmänhet finns ett s.k. båtnadsområde utritat på plankartan, som visar vilka ytor som ansågs få båtnad (=nytta) av att dikningsföretaget tillkom.

4. Med hur stor del ingår min fastighet?

Andelen grundas på den nytta marken fick av avvattningen när företaget bildades.

5. Vad innebär det ekonomiskt?

Markägarna fördelar kostnaderna i proportion till sina olika andelar i båtnadsområdet. Denna ytbaserade kostnadsfördelning redovisas, fördelad på delägarna, i företagens kostnadsfördelningslängd.

6. Vilken sträckning har dikningsföretaget?

I tillståndet anges vilken utformning företaget skulle ha, och sträckningen redovisas på planritning(ar). Där syns också båtnadsområdet.

7. Vilken lutning, höjdprofil m m är föreskrivna för dikningsföretaget?

I tillståndet anges vilken utformning företaget skulle ha, och det redovisas på plan och i profil och sektioner. Om rörledningar finns, är brunnar utsatta och rördimensioner anges. Fixpunkter är angivna.

8. Vad menas med fixpunkter?

Fixpunkter är fasta punkter, t ex inhuggna i jordfasta stenar, brofundament, gårdstrappa eller liknande. Fixpunkter utgör en nödvändig referens till företagens ritningar. Fixpunkter är skyddade enligt lag och får inte skadas eller tas bort (14 kap 8 § Brottsbalken). Dikningsföretaget ansvarar för de fixpunkter som är angivna i företagens handlingar.

9. Vad säger utlåtandet?

I utlåtandet beskrivs anledningarna till företagens tillkomst, dimensionering och förrättningsmannens värdering som leder fram till en kostnadsfördelningslängd.

10. Vem ingår i styrelsen, vem är ordförande?

Dikningsföretagen förvaltas oftast av en styrelse eller syssloman. För att få veta vem som ingår i styrelsen är det ofta enklast att fråga grannar.

11. Vad gör jag om det inte finns någon styrelse?

Länsstyrelsen utövar tillsyn för all vattenverksamhet, dit dikningsföretagen räknas. Länsstyrelsen kan även förordna en syssloman som aktiverar dikningsföretaget.

12. Vad har hänt (mötesprotokoll, rensningar m.m.)?

Denna information ska tillsammans med företagets akt (tillstånd) hanteras av aktförvararen i företaget och följas med vidare vid ett byte på denna post.

13. Vatten i källaren, trädrötter växer in ledningen m.m, hur hanteras detta?

Ansvar kan ligga antingen på dikningsföretaget eller på den enskilda fastighetsägaren beroende på vad som står i tillståndet. Det är alltid olämpligt att plantera träd över eller nära en ledning. I vissa fall har det reglerats i tillståndet, men annars är det deltagarna som bör bevaka att det inte växer upp träd som skadar den gemensamma ledningen.

14. Får jag underhålla/rensa i mitt dikningsföretag?

Dikningsföretagets tillstånd ger både rätt och skyldighet att underhålla företaget enligt tillståndet, så att skador inte uppstår genom ändring i vattenförhållandena. Det är styrelsen/sysselman som ska se till att underhållet sköts och därefter fördela kostnaderna enligt kostnadsfördelningslängden. En deltagare som genomför en underhållsåtgärd på eget bevåg riskerar att få betala den själv. Underhåll/rensning ska syfta till att upprätthålla dikets djup och läge. Detta innebär att man inte får rensa till djupare/bredare sektion än vad som fastställts i tillståndet. Rensningen skall utgå från fixpunkterna. Allt underhåll/rensning ska också ske med försiktighet och hänsynsreglerna i 2 kap MB ska följas. En rensning som kan skada fisket, musslor eller kräftor i diket eller nedströms diket ska, enligt 11 kap 15 MB, anmälas till Länsstyrelsen innan arbetena påbörjas. Om dikningsföretaget planerar en rensning i områden där arter, som omfattas av artskydds-förordningen finns eller kan tänkas finnas, så är dikningsföretaget skyldigt att ansöka om dispens från bestämmelserna i artskydds-förordningen.

15. Sommarflödet i dikningsföretaget minskar kraftigt, vad beror det på?

Det kan bero på dämning, bortledning av vatten eller förändrad markanvändning uppströms.

16. Högflödet i dikningsföretaget ökar kraftigt, vad beror det på?

Det kan bero på att något utjämnande dämme uppströms raserats, att vatten leds över från nya områden som tidigare avvattnats åt andra håll, eller på att markanvändningen uppströms förändrats med mera hårdgjorda ytor.

17. Vad är täckdikningsföretag?

Ett täckdikningsföretag är till skillnad från ett dikningsföretag den enskilde markägarens angelägenhet. En täckdikningsanläggning består av tunna grenledningar på cirka en meters djup, som oftast leder parallellt i "fiskbensmönster" till grövre stamledningar. Brunnar för koppling och rensning är också ett viktigt inslag i anläggningen. Utloppet sker till en recipient som kan vara ett dikningsföretag eller ett naturligt vattendrag eller en sjö.

18. Finns det någon täckdikning på fastigheten?

Täckdikningssystem och de planer som skildrar dem är inte dikningsföretagets ansvar. De ska följas med fastigheten vid en överlåtelse. Kopior på täckdikningsplaner som gjorts med statligt stöd kan finnas hos Länsstyrelsen.

19. Vad innebär det att ett företag är "ej fastställt"?

Företaget har inte utförts enligt tillståndet eller fullföljts inom angiven tid. Det kan även bero på att det grundas på en överenskommelse som inte tillståndsprövats. (Ett fastställt företag kan också senare ha omprövats (ändrats) eller upphävts.)

20. Hur hittar jag ett dikningsföretag?

Ett dikningsföretag är en juridisk person registrerad i ett offentligt arkiv. Förrättningar som handlagts enligt 1918 års vattenlag eller senare lagstiftning finns arkiverade på Länsstyrelsen, och de äldre hos Lantmäteriet. Det betyder att Länsstyrelsen förvarar material från cirka 1920; en del betydligt äldre material finns emellertid också.

En digitalisering av dikningsföretagen pågår. Ett skikt med markavvattningsföretagens läge finns på <http://gis.lst.se> under "GISdata nedladdning".

21. Omprövning till följd av exploatering och andra åtgärder

Dikningsföretag och andra tillstånd enligt vattenlagen eller äldre lagstiftning kan omprövas och nya villkor kan fastställas, t ex annan omfattning, omräkning av kostnadsfördelningslängd och utsläpp av dagvatten.

22. Vi tycker inte att vi har nytta av dikningsföretaget längre. Vad kan vi göra?

Man kan söka om att företaget skall upphöra eller om att det skall rivas ut. Om det upphör, delas anläggningen upp på delägarna. Var och en får ansvar för den del som ligger på den egna marken. Underhållet måste ändå skötas, så att allmänna och andras enskilda intressen inte skadas. Man kan också söka om utrivning. Då behöver man inte underhålla, utan företaget kan läggas igen eller få växa igen till nytt naturtillstånd. Om någons intressen riskerar att skadas av en utrivning, kan den intressenten vid prövningen få rätt att överta hela eller delar anläggningen.

23. Hur kan jag veta om min fastighet ingår i ett dikningsföretag?

Om du misstänker att din fastighet ingår i ett dikningsföretag, är det ofta effektivast att först kontakta de grannar, som din fastighet delar gränser med. Fråga om någon känner till om det finns ett dikningsföretag och om de vet någon som sitter i styrelsen. Aktförvararen i företaget skall ha de handlingar som gäller företaget. Om detta inte lyckas, är det svårare. Handlingar om ett dikningsföretag kan finnas hos Länsstyrelsen eller Lantmäteriet . Vattendomar (förvaras hos Miljödomstolen) kan i sällsynta fall ha likadan funktion. Att handlingar finns, innebär dock inte med säkerhet att företaget är gällande.

24. Vem kan hjälpa mig att förstå vad som gäller och komma tillrätta med mitt problem?

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Jordbruksverket (Vattenenheten) eller någon annan konsult med både teknisk och juridisk kunskap om markavvattning och dikningsföretag kan ge råd, och om det behövs genomföra vattenrättsliga utredningar.

Källa:

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/miljo-och-klimat/vatten-och-vattenanvandning/vattenarkivet/Pages/faq.aspx>